

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 23 mars 1900, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, med anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om förändradt och förbättradt pensioneringssätt af sjöfolk.

Uti en till utskottet hänvisad motion, n:o 151, föreslå herrar *K. G. Karlsson* m. fl. »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda frågan om förändradt och förbättradt pensioneringssätt af sjöfolk och derom framlägga förslag vid en blifvande riksdag.»

Som stöd för sitt förslag lemna motionärerna en historik öfver de båda institutioner, från hvilka understöd till sjöfolk för närvarande utgår.

Dessa institutioner äro *sjömanshusen* och *handelsflottans pensionsanstalt*.

Motionärerna framhålla, hurusom sjömannens osäkra och af faror uppfyllda näring redan tidigt rigtade tanken på önskvärdheten af att åtminstone i någon mån sörja för denna närings idkare genom särskilda åtgärder för dem, som på grund af ålder, sjuklighet eller med yrket förenade olycksfall blifvit urståndsatta att sjelfva försörja sig.

För detta ändamål och för att inom sjöfartsnäringen åstadkomma mera ordnade förhållanden, stiftades genom kofferdireglementet 1748

i hufvudstaden det första sjömanshuset. Utom den humanitära afsigt, som var förbunden med sjömanshusinstitutionens inrättande, ville man äfven genom större ordning och ökade förmåner för yrkets idkare göra det mera lockande.

Denna institution underhölls och har ända in i senaste tid underhållits hufvudsakligen genom afgifter, erlagda af de sjöfartsidkande sjelfva, så väl rederierna som sjömännen. De förnämsta bland dessa afgifter äro s. k. *tonafgift* och *hyresafgift*.

Nu gällande sjömanshusreglemente stadgar i § 34 om *tonafgiften*, att för fartyg, som från svensk hamn afgår till Norge eller utrikes ort, skall befälhafvaren till sjömanshuset i den stad, hvarest eller inom hvars tullkammardistrikt fartygets besättning för resan påmönstras, eller, om besättningen blifvit påmönstrad för flera resor eller hel seglationstid och ny påmönstring för ifrågavarande resa ej erfordras, till sjömanshuset inom det tullkammardistrikt, der fartyget utklareras, erlägga en efter tontalet, enligt svenskt eller dermed likställdt utländskt mätbref, beräknad afgift. Är fartyget svenskt eller norskt eller tillhörigt en främmande nation, i hvars hamnar svenska fartyg behandlas lika med samma nations egna, skall nämnda afgift utgöras med 3 öre, men i annat fall med 5 öre för hvarje ton af fartygets dräktighet. Afgår fartyget flera gånger under en kalendermånad från samma svenska hamn, skall afgiften allenast en gång i månaden erläggas.

Om *hyresafgiften* stadgas i samma reglemente § 35, att då besättning å inhemskt fartyg, ankommande från Norge eller utrikes ort, i svensk hamn afmönstras, betalas, under namn af hyresafgift, till sjömanshuset af befälhafvare två öre, af styrman och maskinist ett och ett halft öre samt af hvar och en utaf den öfriga besättningen ett öre riksmünt för hvarje riksdaler af deras förtjenade lön eller hyra under hela den tid, fartyget varit på resa eller resor stad.

Med det första i hufvudstaden inrättade sjömanshuset afsåg man att för sjöfolket erhålla en central sjuk- och understöds-kassa med obligatoriska afgifter, bestämda understödsbelopp och ledd af en styrelse, som valdes af representanter för delegarne sjelfva.

Snart *decentraliserades* emellertid institutionen, och enligt nu gällande bestämmelser skall sjömanshus finnas i hvarje stapelstad.

Med ledning af handels- & sjöfartskomiténs af 1898 betänkande om sjömanshusen framhålla motionärerna, att institutionen derjemte, från att ursprungligen i väsentlig mån hafva varit en understödsanstalt för

nödstända sjömän, utvecklats till ett slags embetsverk med hvarjehanda administrativa uppgifter.

Emellertid fortfara sjömanshusen, heter det i motionen, alltjemt med en i rätt stor omfattning tilltagen understödsverksamhet. I arbetareförsäkringskomiténs ofvan anförda betänkande meddelas, att understödsbeloppen då utgjorde i medeltal 29 kronor. Understödde fartygsbefälhafvare hade i medeltal mottagit 46 kronor, styrmän och maskinister 33, öfrigt sjöfolk 22, enkor och barn efter befälhafvare 42, efter styrmän och maskinister 32 och efter öfrigt sjöfolk 22 kronor.

Oaktadt den sammanlagda summan, som af sjömanshusen utdelas, icke är liten, kan man dock knappast påstå, att denna understödsverksamhet är af någon större betydelse, särskildt då man besinnar, att enligt arbetareförsäkringskomiténs utredning *öfver hälften* af årsunderstöden då bestod af småsummor om *högst* 20 kronor.

Länge och ofta hafva klagomål hörts öfver dels understödets ringa belopp, dels och framför allt öfver att de ej hade pensionens form, utan mera eller mindre godtyckligt afmättes efter råd och lägenhet, för att ej säga efter sjömanshusdirektionernas godfinnande. De från sjömanshusen utgående understöden hafva fullständigt karakteren af fattigvård.

Motionärerna öfvergå derefter till en framställning af handelsflottans pensionsanstalts tillkomst och verksamhet.

Sagda pensionsanstalt bildades på 1860-talet efter 30 års riksdags- och komitéförhandlingar. Ändamålet med densamma vore i första rummet att vara till hjälp för ålderstigna sjömän, men äfven att befordra handels-sjöfartens utveckling genom att tillföra densamma dugligt folk; derigenom kunde ock krigsflottans manskap, i händelse af krig, vinna nödig förstärkning.

Pensionsanstaltens tillgångar bestå dels af ett fast anslag, dels af ett efter handelsflottans storlek vexlande belopp, hvilket sedan 1864 utgått af statsmedel i stället för en sedan århundraden tillbaka sjömännen under namn af »föring» tillkommande förmån. *Sammanlagda* beloppet af dessa båda anslag har under de fyra senaste åren varit följande:

för år 1896	kr. 95,000
» » 1897	» 89,000
» » 1898	» 90,000
» » 1899	» 92,000

Pensionstagande, hvilka utgöras af sjöfolk, som varit anställda på i utrikes fart använda fartyg, äro indelade i fyra klasser, efter olika befattningar och i den ordning, att till den första höra befälhafvarne och till den fjerde menige man.

Enligt det ursprungliga reglementet af år 1864 skulle antalet pensionsrum vara följande:

i första klassen	100	pensionsrum	à	160	kronor
» andra	»	100	»	»	120 »
» tredje	»	100	»	»	100 »
» fjerde	»	600	»	»	60 »

Emellertid visade sig redan under anstaltens första verksamhetsår, eller år 1869, antalet pensionsrum otillräcklig i de två första klasserna, och något senare äfven i den tredje. Rörande de olika åtgärder, som, ehuru förgäfvos, vidtagits för att råda bot på denna olägenhet, hänvisar utskottet till motionen.

Förhållandena hafva, yttras det vidare i densamma, blifvit allt mera ohållbara. Vid 1899 års slut hade antalet väntande — d. v. s. antalet af dem, som väl enligt reglementet voro berättigade till pension, men på grund af bristande tillgångar ej kunde erhålla sådan — stigit till 545. *) Den tid, de pensionssökande år 1895 i medeltal hade att vänta, innan deras ansökan kunde beviljas, var fem år. Denna väntetid har nu sprungit upp till 8 à 9 år, och obeviljade ansökningar ligga inne sedan 1891. Den 4:de klassen, som år 1895 ännu hade många lediga pensionsrum, är nu fylld, så att bland de vid 1899 års slut väntande 36 tillhörde denna klass.

Motionärerna yttra vidare:

»Som man torde finna, är handelsflottans nuvarande understöds- och pensionsväsende — vare sig man tänker på sjömanshusens understödsverksamhet eller på den verksamhet, som utöfvas af handelsflottans pensionsanstalt — af sådan art, att det ingalunda kan sägas fylla någon af de uppgifter, för hvilka det är afsedt. Såsom vi ofvan sökt visa, skulle dessa uppgifter vara i främsta rummet att bereda en verksam hjälp åt sjömannen i hans mödosamma och farliga yrke, i andra rummet att för handelsflottan underlätta åtkomsten af dugligt manskap och till sist — men måhända

*) Utskottet har inhemtat, att under innevarande års två första månader antalet väntande pensionsberättigade stigit än ytterligare, samt att det pensionsbelopp, som bort utgå till dessa personer, utgjorde 67,380 kronor.

ej minst viktigt -- att uppfostra folk, dugligt för vår örlogsflottas bemanning, samt att laga så, att man vid inträffande mobilisering har det åtkomligt. Det torde nemligen vara själfklart, att sjömannen, då han har sämre vilkor hemma än i utlandet, med den lätthet att förflytta sig, som hans yrke medför, drages bort från fosterlandet.

Att någondera af dessa tre uppgifter fyllas genom det sätt, hvarpå denna sak nu är ordnad, torde knappt någon vilja påstå. Också säges i Kongl. Maj:ts proposition af 1890 om försäkring förolycks fall i arbetet, 'att det befintliga understödsväsendet för sjömän numera icke i allo motsvarar de kraf, som billigtvis derpå kunna ställas'. Detta yttrades för tio år sedan, och förhållandena hafva sedan dess med hvarje år allt mera försämrats, men likväl har frågan städse undanskjutits, såväl hvad beträffar sjömannens ålderdoms- som olycksfallsförsäkring. Äfven i det förslag till lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, som Kongl. Maj:t öfverlemnadt till innevarande års Riksdag, äro sjömännen uteslutna. Fortfarande kan man instämma med motionärerna i denna fråga vid 1896 års riksdag (jfr sid. 7), då de i motiveringen till sin motion yttra: »Emellertid har man, så vidt känt är, hvarken företagit de särskilda undersökningar, som år 1890 uppgåfvos vara af nöden med hänsyn till en olycksfallsförsäkring för sjöfolk, fotad på samma grunder som de för industriarbetarnes olycksfallsförsäkring ifrågasatta, icke heller någon åtgärd vidtagits för utförande af det 'lämpligare sätt' för sjöfolkets invaliditetsförsäkring, hvilken 1895 omtalades såsom 'ett ännu olöst problem'.»

Därefter referera motionärerna några af den ännu arbetande handels- och sjöfartskomitén framställda förslag rörande sjömanshusen samt en den 30 nov. f. å. af Kongl. Maj:t utfärdad förordning, hvarigenom bestämmes, att från och med år 1900 hyresafgiften skall »tillfalla det sjömanshus, der sjöman, som afgiften erlägger, är inskrifven, men, om han ej är vid svenskt sjömanshus inskrifven, det sjömanshus, inom hvars distrikt fartyget, hvarå hyran förtjenats, har sin hemort, samt för hvarje år, från och med år 1900 räknadt, vid början af det följande året genom kollegii försorg redovisas till de sjömanshus, som sagda afgifter erhålla.»

De fortsätta vidare:

»Vi hafva här omnämnt dessa handels- och sjöfartskomiténs förslag derför att det synes oss, som om hyresafgifternas inleverering till kommerskollegium, deras särskilda bokföring och bestämmelsen om, att de enbart skola användas till understöd, kunde blifva en förberedande åtgärd för

realiserandet af den önskan och åsigt rörande sagda medels användning, som de närmast intresserade — de sjöfarande sjelfva — flera gånger uttryckt, då de haft tillfälle att yttra sig i frågan. Deras mening är nemligen den, att hyresafgifterna böra öfverlemnas till handelsflottans pensionsanstalt till förstärkande af dess verksamhet. Denna åtgärd borde nu vara så mycket lättare att vidtaga, som 1899 års Riksdag under rubrik 'ersättning till sjömanshusen' beviljade ett anslag å 30,000 kronor 'för beredandet åt sjömanshus af skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpligtiges inskrifning och redovisning samt med utarbetandet af sjöfartsstatistiska uppgifter', hvarigenom den invändningen torde vara fullständigt häfd, att hyresafgifterna vore nödvändiga för att sjömanshusen skulle kunna fortsätta sin verksamhet.»

Motionärerna lemna derefter en redogörelse för de åtgärder, som från olika håll föreslagits till afhjelpande af de olägenheter, som nu vidlåda sjömäns pensionering.

Bland dessa förslag må först omnämnas Riksdagens revisorers år 1886 gjorda hemställan om utredning, huruvida ej reglementet för handelsflottans pensionsanstalt borde underkastas ändring i syfte att bereda högre pensionsbelopp — detta därför att revisorerna ansågo, att det med skäl kunde ifrågasättas, huruvida pensioneringen från nämnda anstalt dämera motsvarade det ändamål, som Rikets Ständer hade afsett med sitt beslut. »Numera» — yttrade revisorerna — »lär utsigten att från anstalten erhålla pension i högst ringa mån motverka fröstelserna för sjöfolk att för vinnande af högre lega söka anställning å främmande nationers fartyg.» Hvad beträffar anskaffande af medel till höjande af pensionerna, ifrågasatte revisorerna, att bidrag af vederbörande sjöfolk skulle göras till *vilkor* för erhållande af *höjd pension*.

Följden af statsrevisorernas hemställan blef, att frågan samma år — 1886 — remitterades till den då i verksamhet varande arbetareförsäkringskomitén, som föreslog:

att några nya inkomster icke skulle anstalten beredas, men att hela det nuvarande statsanslaget skulle direkt användas till pensionering samt utgå efter något förändrade grunder, sålunda, att anstalten årligen uppbure i fast anslag 96,000 kronor samt derutöfver i ytterligare föringsersättning 1,000 kronor för hvarje fullt 10,000 ton, hvarmed dräktigheten af svenska i utrikes fart använda fartyg öfverstege 435,000 ton;

att öfvermaskinister uppflyttades från tredje till andra pensionsklassen;

att pensionerna i fjerde klassen höjdes till 80 kronor;

att den bestämda proportionen emellan antalet pensionsrum inom de olika klasserna upphäfdes, men att, derest de pensionsökande äro flere, än som med inrättningens tillgångar kunna pensioneras, sökande inom fjerde klassen skulle hafva företräde, intill dess att pensionernas antal inom samma klass utgjorde tre femtedelar af samtliga pensionsrum;

att lägsta pensionsåldern inom de tre första klasserna höjdes till 58 år;

att den kortaste tjenstgöring i utrikes sjöfart, som för pensionsrätt förutsattes, bestämdes till etthundratjugu månader;

att den erforderliga inskrifningstiden vid sjömanshus sänktes från tjugufem till tjugu år; samt

att rymning icke vidare skulle utgöra något hinder för pensions erhållande.

Förslaget remitterades till kongl. kommerskollegium, som dock endast delvis biträdde detsamma.

Rörande såväl kommerskollegii nu i fråga varande yttrande som de uttalanden, hvilka gjorts af åtskilliga sjömanssällskap med anledning af arbetareförsäkringskomiténs förslag och kollegiets yttrande, hänvisas till motionen.

Derjemte anser sig utskottet böra ur motionen återgifva en del af de uttalanden, som gjordes å ett sjöfartsmöte i Nässjö år 1895. Något egentligt förslag tilltrorde sig icke mötet kunna utarbeta, men i en petition till Kongl. Maj:t uttalade de församlade sjöfartsidkarne bland annat följande önskningsmål:

att pensioneringen vid handelsflottans pensionsanstalt ställes på nya grunder och utsträcktes äfven till i inrikes fart användt sjöfolk;

att pensioneringen icke endast skulle omfatta sjöfolket, utan äfven deras efterlemnade enkor och barn;

att till densamma anvisades ej mindre anstaltens egna nuvarande fonder och inkomster än äfven sjömanshusens samlade tillgångar, der icke särskilda donationsvilkor hindrade sådan användning, äfvensom tonafgifter och hyresafgifter, de senare ersatta med fasta årspremier, samt slutligen hvad derutöfver kunde vara erforderligt i ytterligare statsbidrag;

att vidare pensionsklasserna för de sjöfarande blefve trenne, med respektive 400, 300 och 200 kronor i utgående pensionsbelopp.

Motionärerna anföra, hurusom dels en motion år 1895 väcktes i Andra Kammaren af herr J. E. Behmer om skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, hvilken motion bifölls af samma kammare, men afslogs af Första

Kammaren, och dels att herrar J. A. Johansson i Bastholmen och L. Jönsson i Sandby år 1896 äfvenledes i Andra Kammaren rörande samma fråga framburo en motion, som visserligen afslogs, emedan en del infordrade yttranden då ännu ej inkommit, men hvilken dock föranledde statsutskottet att uttala den meningen, att *missförhållandena i afseende å sjömanshusens organisation och handelsflottans pensionsanstalt snarligen borde afhjelpas.*

Till slut yttra motionärerna:

»I yttrande, infordradt från kongl. kommerskollegium, föreslogs den 26 oktober 1897 med anledning af Nässjömötets förutnämnda petition, att så väl detta ärende som en del andra sjöfartsnäringen mera eller mindre nära berörande frågor skulle hänskjutas till en komité, emedan kollegiet icke ansåg sig för dessa frågors lösning besitta tillräcklig sakkunskap. Då emellertid Kongl. Maj:t i nådig skrifvelse af 15 november samma år öfverlemnade sagda ärenden till utredning — icke till en komité, men till vissa personer jemte sakkunniga biträden — undantogs sjömannens pensionsfråga, antagligen därför, att denna ansågs vara af så vidlyftig beskaffenhet, att den kräfde sin särskilda utredning.

Utskottet har blifvit satt i tillfälle att taga kännedom om en skrifvelse af den 9 februari 1900 till Kongl. Maj:t från kommerskollegium, hvari detta hemställer,

dels att Kongl. Maj:t täcktes i nåder besluta:

att de afgifter, hvilka från och med en tid, som om möjligt torde bestämmas till den 1 april innevarande år, böra jemlikt § 34 i nådiga reglementet för sjömanshusen i riket den 4 mars 1870, sådan denna paragraf lyder enligt nådig kungörelse den 16 mars 1877, erläggas till sagda sjömanshus, tills vidare skola för hvarje kalenderår inom utgången af januari månad det påföljande året insändas till kommerskollegium, som derefter skall hafva att, så snart ske kan, samma afgifter emellan samtliga sjömanshusen i riket fördela, hufvudsakligen i förhållande till antalet af der vid slutet af det föregående året inskrifne sjömän, men med hänsyn jemväl tagen till öfriga förhållanden vid de särskilda sjömanshusen, som kunna anses inverka på deras förmåga att uppfylla sitt ändamål;

eller ock, derest Eders Kongl. Maj:t skulle finna fördelningen af tonafgifterna böra underställas Eders Kongl. Maj:ts pröfning, att jemte

det i afseende å insändande till kollegium af tonafgifterna förfares, såsom nyss är sagdt, kollegium skall hafva att till Eders Kongl. Maj:t afgifva förslag till afgifternas fördelning i öfverensstämmelse med här angifna grunder;

dels ock att Eders Kongl. Maj:t måtte i nåder bemyndiga kollegium att meddela de närmare föreskrifter, som med afseende å Eders Kongl. Maj:ts beslut i ämnet må finnas lämpliga.

Då utskottet anser, att det för frågans bedömande är af intresse att ega kännedom om hvad som på detta område åtgjorts i andra länder, får detsamma anföra hvad derom inhemtats.

I Norge är frågan under behandling, och hafva af Indredepartementet på grund af kongl. resolution den 31 oktober 1891 utsedde komiterade utarbetat ett utkast till »Lov om sjömänds försikring», för hvars hufvudsakliga bestämmelser utskottet här lemnar en kortfattad redogörelse:

Försäkringen skulle omfatta:

1. olycksfallsförsäkring,
2. invaliditetsförsäkring,
3. ålderdomsförsäkring,
4. dödsfallsförsäkring,

Försäkringsrätt, med deraf följande förmåner, skulle enligt lagförslaget tillkomma besättningen på norska däckade fartyg, som användas:

1. i utländsk fart (deri inbegripas fiske och annan fångst på hafvet),
2. i kustfart med fartyg om minst 50 registertons dräktighet.

Sjömän skulle också inbegripas i försäkringen under den tid, då de i fredstid fullgöra sin värnpligt i marinen.

En naturlig inskränkning i försäkringsrätten är i förslaget sålunda skedd, att denna rätt endast skulle tillkomma *norska medborgare*, hvilka i egenskap af sjöfarande äro eller hafva varit skyldiga att erlagga afgifter till försäkringsinrättningen, men emot denna princip strider innehållet af § 4, som stadgar skyldighet att erlagga pensionsavgifter äfven för utländske sjömän, som äro münstrade ombord å norska fartyg.

De försäkrade skulle enligt lagförslaget indelas i följande klasser:

- den *första* omfattande fartygsbefälhafvare och första klassens maskinister;
- den *andra* omfattande styrmän samt andra klassens maskinister;
- den *tredje* för fraktmän, båtsmän, timmermän, segelmakare, stewarter, skyttar på fångstfartyg och donkeymän;
- den *fjerde* för matrosar, lättmatrosar, eldare, kollämpare, uppässare och kockar;
- den *femte* för jungmän, däckspojkar, kocks- och maskinpojkar.

Den norska ålderdomspensionen skulle enligt lagförslaget få uppbäras vid fyllda 65 år af sjöman tillhörande första och andra klasserna, 60 år för öfriga klasser.

Pensionsinrättningen skulle vara en af staten bekostad anstalt och dess inkomster skulle utgöras af 6 procent af intjenta kontanta hyror, deraf rederiet skulle betala hälften eller 3 procent samt befäl och besättning 3 procent (dessa sistnämnda 3 procent beräknade äfven å kaplake).

Å kosthållet ombord beräknades icke dessa premier, men väl å den andel i fångst, som ombord å fångstfartyg tillkommer besättning.

Såsom månatlig *miniminkomst* skulle beräknas:

i 1:sta klassen	150 kronor.
» 2:dra »	70 »
» 3:dje »	50 »
» 4:de »	40 »
» 5:te »	20 »

Hyresinkomst öfver 200 kronor i månaden skulle vara fri från premieberäkning.

Sjömans enkör (ej frånskilda) skulle få $\frac{3}{10}$ af mannens pension och föräldralöst barn likaledes $\frac{3}{10}$, men, om modern lefver, $\frac{3}{20}$ af faderns pension.

En sjömans efterlemnade familj skulle likväl sammanlagdt icke få mer än $\frac{4}{5}$ af hans pension och skulle dessa pensioner utgå under högst 15 år, allt under vilkor, att afgift erlagts för fulla 200 månader; eljest utgår pension med mindre belopp.

Innan sjöman erlagt hyresafgift för 100 månader, skulle han icke vara delaktig i invaliditetsförsäkringen, hvilken vid inträffad kroppsskada, epidemisk sjukdom eller klimatfeber och derigenom ådragen invaliditet i högre eller miadre grad skulle medföra rätt till pension, hvars belopp skulle vara beroende af sjömannens oförmåga att genom arbete sig försörja. Vid fullständig oförmåga skulle full pension erhållas.

Under vissa vilkor skulle rymningsbrott ej beröfva sjöman all rätt till delaktighet i försäkringsinrättningen.

I *Danmark* finnes ingen pensionering af sjöfolk, men har fråga derom blifvit väckt.

I *England* finnes ej något af staten upprättadt pensioneringsväsen för handelsflottans sjömän, men lär en dylik anstalt vara påtänkt, och förslag derom kommer att föreläggas parlamentet.

I *Tyskland* gäller äfven för sjömän

Lagen om invaliditets- och ålderdomsförsäkring af den 22 juni 1889.

Efter tillryggalagda 16 år börjar försäkringen att inträda och gälla de mot lön (eller underhåll) ombord å tyska såväl i inre som yttre sjöfart använda fartyg anställda sjömän.

Såsom lön (eller underhåll) gälla äfven tantiëmer och naturaförmåner. En

sysselsättning, som afönas blott med fritt underhåll, gäller ej här såsom en anledning till försäkrings(tvång)pligtighet.

Föremål för försäkring är invaliditet och ålderdom. *Invalidunderstöd* erhåller enhvar försäkrad utan afseende å lefnadsålder, såvida han för lång tid (»dauernd») är oförmögen att förvärfva sitt uppehälle.

Ålderdomsunderstöd erhåller enhvar, som fyllt 70 år, utan att behöfva förete bevis om arbetsoförmåga.

För att erhålla understöd fordras, hvad invaliditet angår, att i 5 år hafva betalt sina afgifter och, hvad ålderdom angår, att i 30 år hafva fullgjort samma pligt.

Erforderliga medel till understöden erhållas af staten, arbetsgifvaren och den försäkrade; af de båda senare till lika stor del.

Såsom grund för beräkning af afgifterna till och understöden från försäkringsinrättningarna lägges beloppet af den årliga arbetsförtjensten. Härigenom bildar man 4 klasser af försäkrade sålunda:

Klass I de, som årligen tjena högst	350 mk
» II » »	350 till 550 »
» III » »	550 » 850 »
» IV » »	mera än 850 »

Pensionerna eller understöden bestå af statens bidrag 50 mk., försäkringsanstaltens bidrag 60 mk. och en variabel kvantitet, beroende af de personliga bidragens storlek. De personliga bidragen utgå i 30 år med 47 bidragsveckor om året, således i $30 \times 47 = 1,410$ veckor.

Invaliditetspensionens storlek är efter 5 år minst

i klass I	114: 70 mk.
» II	124: 10 »
» III	131: 15 »
» IV	140: 55 »

men efter 50 års bidrag resp. 157,00—251,00—321,50 och 415,50 mark.

Ålderdomspensionens storlek i de olika klasserna är

i klass I	106: 40 mk.
» II	134: 60 »
» III	162: 80 »
» IV	191: 00 »

Invaliditetspensionen börjar att utgå samma dag som förvärfvoförmågan upphör. Ålderdomspensionen deremot med första dagen af 71:a lefnadsåret.

Om en man, för hvilken åtminstone under 5 år bidrag till försäkringskassan erlagts, affider — — — så erhåller enkan eller barn under 15 år hälften af den pension, som skulle tillfallit den döde.

Veckobidragen utgöra för

klass I	14 pfennige
» II	20 »
» III	24 »
» IV	30 »

I Frankrike har man så väl invaliditets-försäkring som pensionering. En ur »Bulletin des Lois »n:o 610 år 1881 hemtad kortfattad redogörelse af förhållandena derstädes följer: »Loi relative aux Pensions de retraite attribuées aux Inscriés maritimes».

Häraf framgår:

att pension utbetalas till de sjömän, som tjenat i 25 år vare sig i statens eller handelsflottans tjenst;

att tjenstetiden räknas utan annan inskränkning än för dem, som varit intagna i skeppsgosseskolorna under den tid dessa varat, från första inmönstringsdag;

att pension icke utbetalas förrän vid fyllda 50 år, så framt ej invaliditet hindrar att fortsätta lifvet ombord;

att enkepension utbetalas med halfva beloppet af den pension, som mannen erhållit eller skulle erhållit;

att efter modrens död eller hennes eljest förlorade pensionsrätt tillfaller hennes pension barnen, till dess det yngsta uppnått 21 år;

att dessutom pensionärernas barn, som äro under 10 år, åtnjuta en särskild supplementspension;

att endast det sjöfolk, som låtit inskrifva sig (motsvarande de å våra sjömanshus rullförda) hafva rätt att erhålla pension;

att såsom understöd för invaliditetskassan de sjömän, som mönstrat för månad eller resa, betala 3 % af sin aflöning;

att samma belopp jemväl erläggas af dem, som sysselsätta sig med hvalfisk- och stockfiskfångst eller med det stora hafs fisket;

att det sjöfolk, som användes för kustfart (cabotage), lotsning och det smärre fisket (kustfisket eller insjöfisket) skola månatligen betala nedannämnda belopp (beloppen vexla mellan 3 fr. 50 centimes för kaptener och ända ned till 25 centimes för pojkar, men alla utan undantag betala.)

Här bifogas afven

Tariff för pensioner åt sjöfolk, som tjanat i minst 25 år å vare sig franska statens eller handelsflottans fartyg.

Pensionsafgifter m. m.	Årliga pensioner				Halfta maximi- beloppet åt enker och barn	Extra tillägg för barn under 10 år
	Mini- mum	Supplement		Maxi- mum		
		för 5 års tjänst å statens fartyg	För upp- nådda 60 år eller in- validitet å statens fartyg			
För dem, som betalat	204	72	108	384	192	24
till staten	252	72	108	432	216	24
(årligen?)	324	84	108	516	258	24
	384	84	108	576	288	24
<i>1:a klassens kaptener, kustfartskaptener, andra skeppare och maskinister.</i>						
Lotsar, som taga fartygen i öppna hafvet; kustfartskaptener och skeppare å fartyg afsedt för Islandsfisket med mindre än 8 års befälstid; maskinister, som skött maskiner af 100—300 hkr under 1—8 år;	456	96	108	660	330	24
Kustfartskaptener och skeppare å fartyg afsedt för Islandsfiske med 8 års befäl; maskinister, som skött maskiner om 100—300 hkr under minst 8 år m. m.;	564	96	144	804	402	36
1:a klassens kaptener (Capt's au long cours), som icke haft befälet i 4 år.	564	96	144	804	402	36
D:o d:o, som haft befälet minst 4 år;	780	120	168	1,068	534	36
Maskinister, som under minst 8 år skött maskiner öfver 300 hkr						

Äfven skeppsläkare, uppsare, restauratriser m. fl. äro inbegripna i det enligt franska lagen försäkrade sjöfolket.

I Nord-Amerikas Förenta stater eger en storartad pensionering af sjöfolk rum genom en institution kallad »The sailors snug harbour».

Utskottet har tagit hvad som sålunda förekommit i sorgfälligt öfvervägande och dervid funnit såväl, att i flera andra sjöfartsidkande länder frågan om pensionering af sjöfolk antingen blifvit löst eller synes nära att lösas, som ock att i vårt land, sedan ärendet senast varit å bane i Riksdagen, intet af betydelse i saken åtgjorts. Visserligen finner utskottet, att vederbörande ansett, att frågan om sjömanshusens och de derifrån till sjöfolk samt deras enkor och barn utgående gratial först bort ordnas, innan mera ingripande ändringar kunna ega rum. Utskottet förmenar dock, att kraftigare och mera direkt till påföljd ledande åtgärder borde vidtagas och en fullständig utredning af dertill särskildt förordnade personer verkställas.

Vidare har utskottet ej kunnat undgå att finna, att pensioneringen, oafsedt den historiska uppkomsten af dess nuvarande form, borde utsträckas äfven till sjömän i inrikes fart, till hvilka naturligtvis äfven bör räknas sådant sjöfolk, som idkar yrkesmessig fart å våra större sjöar och kanaler. Utskottet anser det ej med billighetens kraf öfverensstämmande, att exempelvis besättningen å ett fartyg, som seglar mellan så aflägsna hamnar som Göteborg och Luleå, bör i detta hänseende ega sämre rätt än besättningen å ett fartyg, som har sin trade mellan Helsingborg och Helsingör. En sådan utsträckning torde vara så mycket viktigare, som vår örlogsflottas reserv utgöres ej blott af sjömän i utrikes fart, utan ock af dem, som trafikerar inrikes hamnar. Som det nu är stäldt med pensioneringsväsendet, är det ej ovanligt, att våra sjömän, som annars skulle inmönstra å svenska fartyg, taga tjänst under norsk eller utländsk flagga.

Det vill för öfrigt synas utskottet, som om äfven andra bestämmelser än den ofvannämnda borde ändras. Så t. ex. är det nu föreskrifvet, att sjöman, för att vara berättigad till understöd, skall hafva varit inskrifven vid sjömanshus under tjugufem år. Men enligt hvad utskottet inhemtat, har denna bestämmelse i så mätto ledt till missbruk, att sjöfolk vid ett års slut inmönstrat för en resa till Tyskland eller Danmark, samt derifrån återkommit i början af följande år och på grund häraf fått tillgodoräkna sig två års inskrifningstid för en resa, som kanske varat sammanlagdt en månad. Derfor synes det utskottet lämpligt, att, såsom äfven mera nämnda pensionsanstalts styrelse i skrifvelse till

Kongl. Maj:t den 24 februari 1899 föreslagit, bestämmelser meddelas om hur lång tids effektiv sjötjänst bör utgöras under nämnda inskrifningstid.

Vidare torde det böra tagas under ompröfning, huruvida icke frågan om ersättning för olycksfall kunde lösas i sammanhang med den nu ifrågasatta pensioneringen.

Om sättet för anskaffande af de för en dylik pensionering nödiga medel anser sig utskottet ej ega befogenhet att yttra sig. Dock vill utskottet erinra derom, att såväl sjömanshusen som handelsflottans pensionsanstalt ega betydande fonder, uppgående för den senare, enligt hvad utskottet inhemtat, vid 1899 års slut till 845,033 kr. 34 öre. Utskottet vill äfven fästa uppmärksamheten på, att bland andra förslag, som i nu ifrågavarande hänseende blifvit framställda, äfven är ett, som afser, att de af ålder sjöfartsnäringen åliggande ton- och hyresafgifterna skulle härtill användas. I sammanhang härmed må ock erinras, att tanke blifvit väckt derpå, att hyresafgifterna borde utbytas mot fasta årspremier. Huruvida ett ändamålsenligt ordnande af sjöfolks pensionering nödvändiggör en höjning af det nu utgående statsanslaget, torde vara förbehållet en blifvande utredning att ådagalägga.

Att ett ordnande af frågan om vårt sjöfolks pensionering, hvilken alltjemt uteslutits ur de förslag om arbetareförsäkring, som af Kongl. Maj:t eller enskilde under de senaste åren framlagts, torde vara en nödvändighet, framgår redan deraf att, enligt hvad utskottet inhemtat, antalet af de ansökningar, som vid slutet af år 1899 på grund af bristande tillgång voro hvilande, utgjorde i första klassen 190, i andra 116, i tredje 189, i fjerde 46, bland dem inom de tre första klasserna flera ända sedan 1891.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet, att Andra Kammaren för sin del måtte besluta,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anholder det täcktes Kongl. Maj:t låta, så snart ske kan, utreda frågan om ett förbättradt pensioneringssätt af sjömän och derom framlägga förslag vid en blifvande riksdag.

Stockholm den 22 mars 1900.

Å utskottets vägnar:

JULIUS CENTERWALL.
